

[Udenrigsministeren.]

ydet Danmark som gave. Det vil altså sige, at det er midler, som den amerikanske stat har stillet til rådighed for opbygningen i Danmark, og derfor har man betinget sig — hvad jeg ikke synes er urimeligt — en vis indflydelse på, hvorledes disse midler anvendes, og følgelig må vi aftale med amerikanerne, hvorledes anvendelsen skal være.

Jeg synes, at den anvendelse, vi er nået til i enighed med vore amerikanske venner om, er ganske fornuftig; jeg skal ikke bruge stærkere ord om det. Jeg synes, det er en smuk tanke, at vi nu, da vi ikke længere har gaveydelse behov, benytter en del af de gavemidler, vi har fået, til selv at yde gaver til dem, der i højere grad end vi trænger til det. Jeg håber derfor, det ærede medlem vil tilgive os, at vi har sluttet denne aftale med vore amerikanske venner.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Dose: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ophævelse af lov om kommunale beskæftigelsesudvalg.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 141, fremsættelsen i tidenden sp. 76).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om bortfald af bestemmelser om kommunale beskæftigelsesudvalg).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 127, fremsættelsen i tidenden sp. 76).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Bladt: Loven om kommunale beskæftigelsesudvalg, som nu foreslås ophævet, har sin oprindelse i en forudgående lovgivning om foranstaltninger til fremme af beskæftigelsen og arbejdsanvisningen. Allerede i 1940 blev bestemmelsen om midlertidige beskæftigelsesudvalg indført i denne lovgivning, og ved en lov af 1942 blev disse udvalg gjort permanente.

I bemærkningerne til det foreliggende lovforslag om ophævelse af lov om kommunale beskæftigelsesudvalg er der givet en meget udførlig og saglig begrundelse for, at denne lov nu ophæves. Der er derfor ingen grund til for mig at gentage det, der står i bemærkningerne, og jeg tror i øvrigt også, at det høje ting er helt klar over baggrunden for det foreliggende lovforslag.

Når vi nu skal tage afsked med en lov, som har virket i 20 år, kan der dog måske være anledning til at fremføre et par afskedsbetragtninger. Loven om kommunale beskæftigelsesudvalg blev gennemført under særdeles ekstraordinære forhold og i en tid, hvor der var en betydelig arbejdsløshed. De kommunale beskæftigelsesudvalgs opgaver bestod i dels at føre tilsyn med de lokale afdelinger af arbejdsløshedskasserne, dels at bidrage til en effektiv arbejdsanvisning og dels at fremskaffe beskæftigelsesmuligheder. Det kan ikke nægtes, at udvalgenes virksomhed på et bestemt område, nemlig med hensyn til kontrollen over for de arbejdsløse og de lokale afdelinger, gav anledning til en del utilfredshed og irritation, og det var fuldt forståeligt, eftersom der i forvejen var rigeligt med kontrol gennem arbejdsløshedskasserne, gennem de offentlige arbejdsanvisningskontorer og gennem arbejdsdirektoratet. Jeg tænker i denne forbindelse også på de særlige kontrolforanstaltninger over for ikke-forsørgere under 30 år, en bestemmelse, som dog blev ophævet i 1960. Men når dette er sagt, vil jeg også tilføje, at loven på et andet område efter min opfattelse har haft en ikke uvæsentlig betydning, nemlig med hensyn til fremskaffelse af beskæftigelsesmuligheder. Denne opgave løste beskæftigelsesudvalgene, i hvert fald i mange kommuner, på en fortræffelig måde, bl. a. ved direkte henvendelser til private, som dengang kunne opnå offentlige tilskud til udførelse af en række forskellige arbejder.

[Bladt.]

Vi husker jo alle fra bestættelsesårene, at besættelsesmagten øvede et stærkt pres på arbejdsløshedskasserne og den offentlige arbejdsanvisning for at få anvist danske arbejdere til værnemagtsarbejder. Jeg var selv dengang medlem af et kommunalt beskæftigelsesudvalg, og ud fra mine erfaringer er det min bestemte opfattelse, at det i ikke ringe omfang lykkedes at bevare arbejdskraften på danske arbejdspladser. Det synes jeg er værd at erindre i dag.

Det er imidlertid ganske naturligt, at vi nu ophæver loven, fordi forudsætningerne for den ikke mere er til stede. Der er ingen problemer med beskæftigelsen. Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at af det samlede antal arbejdsanvisninger i årene 1959-60 og 1960-61 blev udvalgenes andel kun 2,8 promille, altså nærmest betydningsløs. I denne forbindelse vil jeg gerne minde om, at da vi i sidste folketingsår behandlede loven om arbejdsanvisning og arbejdsløhedsforsikring, rejstes spørgsmålet om arbejdsanvisningens effektivitet særlig med henblik på Danmarks indtræden i fællesmarkedet. Den højtærede arbejds- og socialminister gav dengang løfte om at lade foretage en undersøgelse af dette problem. Der er nu nedsat en kommission, som skal foretage en sådan undersøgelse, og det kan herefter forventes, at der senere gennemføres lovændringer, således at vi får en helt igennem effektiv og tidssvarende arbejdsanvisning. Dette er også et argument for at ophæve loven om de kommunale beskæftigelsesudvalg.

Jeg kan med disse bemærkninger på mit partis vegne anbefale lovforslaget til en hurtig behandling og gennemførelse.

Jeg kan ligeledes anbefale en velvillig behandling af de foreslåede ændringer i loven om arbejdsanvisning og arbejdsløhedsforsikring. Det drejer sig kun om rent redaktionelle ændringer som følge af ophævelsen af loven om kommunale beskæftigelsesudvalg.

Søren Andersen: De to lovforslag, som vi her behandler, er i nøje sammenhæng med hinanden, idet lovforslaget om ændring i loven om arbejdsanvisning og arbejdsløhedsforsikring indeholder de ændringer, som rent teknisk må foretages, når loven om

kommunale beskæftigelsesudvalg ophæves.

Denne lov blev, som den foregående ærede taler har sagt, vedtaget i en helt anden situation end den nuværende. Vi havde tysk besættelse og en ikke ringe ledighed, og det var naturligt, at man søgte at skaffe så mange arbejdere beskæftigelse ved danske virksomheder, på danske arbejdspladser, som muligt. Det var opgaven dels at finde beskæftigelse, dels at anvise beskæftigelse. Tillige var det naturligt, at formændene for beskæftigelsesudvalgene havde en vis forbindelse med den kontrol, der fandt sted på de lokale arbejdsanvisningskontorer. Forholdene er som sagt andre nu. Udvalgene har sikkert med forskellig evne gjort deres nytte i sin tid, men efterhånden er resultatet magert. Vi kan i og for sig kun være glade ved, at udviklingen har overflødiggjort dem, således at det er meget, meget få arbejdsanvisninger, de præsterer, og således at vi må sige, at den dobbelte administration, de i nogen måde giver anledning til, ikke længere er pengene værd. Der er heller ikke tvivl om, at hvad angår indseendet i administrationen, har disse folk ikke nær så gode muligheder som arbejdsnævnet og de organer i det hele taget, som er sat til at ordne disse forhold.

Jeg kan anbefale, at de to lovforslag gennemføres hurtigt.

Jeg skulle måske lige føje en bemærkning til en udtalelse, som den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem hr. Bladt, kom med i anledning af, at der er nedsat en kommission, som det ærede medlem sagde — jeg tror, det er et udvalg — til at forberede en mere effektiv og bedre arbejdsanvisning, ikke mindst i forbindelse med vor eventuelle optagelse i de seks. Jeg vil gerne spørge, hvor langt man er fremme med disse forberedelser, og hvor længe det kan vare, inden der eventuelt kommer et lovinitiativ på dette område. Det gælder ikke alene problemerne i forbindelse med vor eventuelle indtræden i fællesmarkedet, men lige så meget det behov, der er for en effektiv arbejdsanvisning med henblik på at skaffe så megen arbejdskraft frem som muligt.

Asger Jensen: På det konservative folkepartis vegne kan jeg anbefale forslag til lov om ophævelse af lov om kommunale be-

[Asger Jensen]

skæftigelsesudvalg. Jeg tror ikke, det kræver nogen motivering. Det er vist ligetil, at det nu er tiden at ophæve disse udvalg.

Der har her været talt lidt om de foranstaltninger, som den højtærede arbejds- og socialminister tænker at iværksætte med henblik på en mere effektiv anvisning af arbejdskraft, så at alle reserver kan komme frem. Jeg vil gerne stille det ene spørgsmål, om det også indgår i den højtærede ministers overvejelser at ville undersøge, om det er effektivt med de mange afdelinger af arbejdsløshedskasserne, som altså også er en form for arbejdsanvisningskontorer, eller om det kunne tænkes, at det var mere effektivt med nogle færre kontorer i stedet for de mange spredt ud over landet. Vi skal ikke tage en almindelig drøftelse om arbejdsløshedslovgivningen, men jeg vil altså som sagt gerne høre, om ministeren også har dette problem med i overvejelserne.

De ændringer, der foreslås i forslag til lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, er alene konsekvenser af ophævelsen af de kommunale beskæftigelsesudvalg, og derfor kan jeg ligeledes tiltræde disse ændringer.

Jens P. Jensen: Lovforslaget om ophævelse af loven om de kommunale beskæftigelsesudvalg kan vi fra det radikale venstre give vor tilslutning. Loven har haft sin store betydning ikke mindst under besættelsen, da det gjaldt om at finde beskæftigelse til så mange som muligt. Skulle det vise sig atter at være påkrævet, kan spørgsmålet jo tages op til behandling.

Forslaget til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring kan det radikale venstre ligeledes tiltræde, idet de foreslåede ændringer bliver nødvendige ved ophævelsen af den før omtalte lov.

Chr. Madsen: Begge de to lovforslag, der foreligger, kan jeg anbefale på mit partis vegne.

Jeg ved ikke bestemt, hvor stort et arbejde de kommunale beskæftigelsesudvalg har udført i de år, der er gået. Det fremgår ikke bestemt af bemærkningerne eller af fremsættelsestalen, hvordan disse udvalg har virket. Der er måske nogle ganske enkelte af dem, der har virket hensigtsmæs-

sigt, men jeg tror, at langt den overvejende del af dem har været til irritation for de arbejdsløse. Det minder da også beretningerne fra Dansk Arbejdsmands og Specialarbejder Forbunds kongres om, idet man gennem mange år har haft forslag fremme om, at beskæftigelsesudvalgene skulle ophæves.

Foregående ærede ordførere har talt om det gode initiativ, som den højtærede arbejds- og socialminister har udfoldet i den seneste tid med hensyn til at gøre arbejdsanvisningen mere effektiv. Disse udtalelser kan jeg kun tilslutte mig. Det ærede medlem hr. Asger Jensen fremdrog et spørgsmål i forbindelse med denne debat om arbejdsløshedskasserne, og jeg vil tillade mig at drage en enkelt ting mere frem.

Det er muligt, at jeg ikke opfører mig korrekt efter forretningsordenen, og det er også muligt, at den højtærede arbejds- og socialminister ikke vil svare på det, men så er der mulighed for, at jeg på anden måde kan komme tilbage til spørgsmålet. Det drejer sig om kompensation efter forliget om omsen og om landbrugspriserne, som de arbejdsløse ikke kan få foreløbig, fordi der nu er indført en ny pristalsregulering i arbejdsløshedsloven, som ganske vist, da den blev vedtaget, var betydelig bedre end den pristalsregulering, der stod i den gamle lov. Men altså: vil den højtærede minister tage op til overvejelse, om der kan ske en forhøjelse af arbejdsløshedsunderstøttelsen, så den svarer til de prisstigninger, der har fundet sted?

Mose Hansen: Jeg kan på mit partis vegne give tilslutning til ophævelse af de kommunale beskæftigelsesudvalg og til, at der samtidig foretages de foreslåede ændringer i loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, som jo er en følge af ophævelsen af loven om de kommunale beskæftigelsesudvalg.

Den højtærede arbejds- og socialminister har i bemærkningerne til lovforslaget og i fremsættelsestalen indgående redegjort for de forhold, der førte til, at beskæftigelsesudvalgene blev oprettet, deres virksomhed og nu de forhold, der taler for deres ophævelse. Udvalgene har efter min opfattelse haft en del betydning, men i de senere år, hvor vi har stået i den situation, at det gælder om at fremskaffe arbejdskraft, har

[Mose Hansen.]

beskæftigelsesudvalgene slet ingen mulighed haft for at være formidler ved fremkaffelse af ledig arbejdskraft. Arbejdet hermed er helt naturligt gået over til anvisningskontorerne, som i deres arbejdsområde står i nær forbindelse med arbejdsløsheds-kasserne og tillige har en kontrolpligt over for disse kasser.

Den højtærede minister nævner i fremsættelsestalen det ekstra arbejde og de store udgifter, der er forbundet med, at loven pålægger arbejdsanvisningskontorerne at stå i en vis forbindelse med beskæftigelsesudvalgene ude i kommunerne. Det fremgår klart heraf, hvad overadministration koster af tid og penge, og det er min opfattelse, at der inden for den offentlige administration findes mere af den slags, som det vil være gavnligt at få nedlagt eller samordnet.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale de to lovforslag.

Arbejds- og socialministeren (Bundvad):

Jeg takker samtlige ordførere for den tilslutning, de har givet til ophævelsen af de kommunale beskæftigelsesudvalg og til de ændringer, der er foreslået til arbejdsløshedsloven.

Det er rigtigt, at disse udvalgs arbejde har skiftet karakter igennem årene, særlig efter at vi har fået en helt anden beskæftigelsessituation. Men jeg vil da gerne benytte lejligheden til at sige, at i årene under og efter besættelsen, da vi havde stor ledighed, gjorde mange af disse udvalg et udmærket arbejde. De har haft initiativ, de har hjulpet med at tilrettelægge tingene, de har oven i købet i mange tilfælde selv fundet beskæftigelse frem til de lokale ledige, og det synes jeg ikke man skal glemme nu, da vi står i en anden situation. Jeg synes, man bør takke disse folk for det store arbejde, de har udført igennem de vanskelige år.

Så vil jeg gerne sige lidt om det spørgsmål, som de ærede medlemmer hr. Bladt, hr. Søren Andersen og hr. Asger Jensen var

inde på om anvisningseffektiviteten. Vi har nedsat det udvalg, som vi i folketingsudvalget aftalte at nedsætte angående effektiviteten af anvisningen, og nu spørger det ærede medlem hr. Asger Jensen mig konkret, hvor langt det er kommet, og hvor længe man kan vente at dets arbejde vil vare. Udvalget er nylig nedsat, men da vi vidste, at vi skulle have arbejdet i gang hurtigt, har vi naturligvis samlet det forberedende materiale, som skal til, så der kan arbejdes meget effektivt, og i kommissoriet står der, at udvalget afgiver sin indstilling i løbet af efteråret 1963, således at vi i det derefter følgende folketingsår kan foretage eventuelle nødvendige ændringer i lovgivningen.

Det er ikke alene spørgsmålet om hensynet til vor indtræden i fællesmarkedet, der gør sig gældende, men også i høj grad den strukturændring, der sker i dansk erhvervsliv, og alle de problemer, der opstår for os i forbindelse med den høje beskæftigelse i modsætning til tidligere, hvor vi havde den lave beskæftigelse; det er også spørgsmålet om erhvervsstrukturen, den tekniske omlægning, der sker i erhvervslivet, og erhvervslivets geografiske forskydning. Alt dette, sammenholdt med de problemer, vi står over for ved vor indtræden i fællesmarkedet med rokering af arbejdskraften på en måde, vi ikke tidligere har kendt, vil stille arbejdsanvisningskontorerne over for helt nye problemer, som vi bør forberede os på.

Det ærede medlem hr. Asger Jensen spurgte, om jeg i denne forbindelse spekulerede på færre arbejdsløsheds-kasser. Jeg kan sige, at for os ligger det en lille smule anderledes. Vi har sat et 4 mands udvalg, og ikke en kommission, til at undersøge anvisningskontorerne arbejde udadtil, i erhvervslivet, men der vender også en side indad. Spørgsmålet er, om vi har for mange eller for få anvisningskontorer, og om de er rigtigt fordelt over landet. Dette har vi også nedsat et 4 mands udvalg til at undersøge. Endelig står det sådan for os, at den

[Arbejds- og socialministeren.]

beskæftigelseslovgivning, vi har haft igen- nem årene, og som i høj grad har været præget af mangelen på arbejde, således at man har måttet sætte ekstraordinære arbejder ind med visse mellemrum i visse områder af landet og inden for visse erhverv, nu må skæres om til den nye situation, og det har vi ligeledes sat et udvalg på 4 medlemmer til at finde ud af. Vi vil så i det folketingsår, jeg omtalte, kunne komme med en hel omlægning af de bestemmelser, som i øjeblikket i nogen grad tager sigte på en periode med høj ledighed, medens det, vi har brug for nu, er en lovgivning, der er påvirket af vor situation med høj økonomisk aktivitet og beskæftigelse.

Jeg spekulerer altså ikke på at gøre noget for at få færre arbejdsløsheds-kasser.

Det ærede medlem hr. Chr. Madsen spurgte mig direkte, om jeg vil stille forslag om, at arbejdsløshedsunderstøttelsen forhøjes efter de stedfundne prisstigninger. Herpå vil jeg gerne svare ganske klart, at det vil jeg ikke. Da vi for ikke så særlig længe siden havde forslaget om arbejdsløshedsunderstøttelse til behandling, stemte det ærede medlem selv for, at vi som fremtidig reguleringsfaktor ikke skulle bruge pristallet, altså ikke varepriserne, men den gennemsnitlige fortjeneste, som de arbejdende kammerater opnåede. Det mener jeg vi skal holde fast på. Hvis varepriserne stiger eller falder, påvirker det pristallet og dermed lønningerne, og den samme svingning vil understøttelserne derfor automatisk undergå. Jeg tror, det er rigtigt at holde fast ved dette princip, så jeg afviser altså på forhånd et forslag som det af det ærede medlem nævnte.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om valg til folketinget.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 149, fremsættelsen i tidenden sp. 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Holger Eriksen: Formålet med de forslag til ændringer i valgloven, der gennem årene er fremkommet, har altid været at sikre valgberettigede den maksimale mulighed for at stemme, at fjerne overflødige bestemmelser og at ændre formuleringer, der under givne forhold ikke kunne respekteres.

Det lovforslag, vi behandler i dag, er udtryk for det samme. Jeg kan naturligvis kun være tilfreds med, at de, der en kortere eller længere tid har boet i Grønland, i hvert fald boet der på det tidspunkt, da hovedlisten blev affattet, men som er flyttet tilbage inden valget, nu ikke afskæres fra at udøve deres valgret, men bliver opført på en tilflytterliste; og lige så rimeligt som det er for deres vedkommende, der har boet i Grønland, er det for dem, der har boet i udlandet. Jeg er derfor meget tilfreds med, at man nu har foreslået at ændre noget, som med rette gav anledning til kritik.

Dernæst vil jeg gerne bringe den højtærede indenrigsminister en tak, fordi der er taget hensyn til det ønske, jeg ved en tidligere behandling af valglovsproblemer fremførte, om at få fjernet de detaljerede regler for stemmeoptællingen. Jeg sagde dengang, at selv om simpel addition jo som bekendt er en meget vanskelig regnekunst, måtte man dog så nogenlunde kunne forudsætte, at valgbestyrelsens medlemmer var i stand til at beherske den. Det glæder mig derfor, at indenrigsministeriet nu er enig deri, og at de formelt ulovlige, men praktiske optællingsformer, som fornuftige valgbestyrelsesmedlemmer hidtil har anvendt, bliver gjort lovlige.

Det er jo ikke første gang, man har måttet ændre valgloven for at gøre en ulovlig, men fornuftig praksis lovlig. Lad mig minde om en gammel bestemmelse om, at hvis en vælger efter udløbet af den behørigt klagefrist ikke var optaget på valglisten, kunne han kun optages ved dom. Så skete der imidlertid det, at vi fik en valglovskommission, og i denne valglovskommission erklærede direktøren for Københavns statistiske kontor, at den bestemmelse havde man da aldrig rettet sig efter i København, idet man simpelt hen gik ud fra, at hvis det skyldtes en fejltagelse, at vedkommende ikke var optaget på valglisten, ville det være helt urimeligt, hvis